

AGROBIZNES, FAN VA TEKNOLOGIYALAR

**АГРОБИЗНЕС, НАУКА
И ТЕХНОЛОГИИ**

**AGRIBUSINESS,
SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**ILMIY - AMALIY
ELEKTRON JURNAL**

№ 083688

Platform &
workflow by
OJS / PKP

ISSN: 3060-5245

TOSHKENT - 2026

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'liqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vitautas Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:

08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyeich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umiddilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

Jurnalning ilmiyligi:

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 941 sahifa.

E'lon qilishga 2026-yil, 30-aprelda ruxsat etildi.

**“AGROBIZNES, FAN VA
TEXNOLOGIYALAR” ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNALI**

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati.

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI

- 06.01.01 – Umumiy dehqonchilik. Paxtachilik
 - 06.01.02 – Melioratsiya va sug‘orma dehqonchilik
 - 06.01.03 – Agrotuproqshunoslik va agrofizika
 - 06.01.05 – Seleksiya va urug‘chilik
 - 06.01.06 – Sabzavotchilik
 - 06.01.07 – Mevachilik va uzumchilik
 - 06.01.08 – O‘simlikshunoslik
 - 06.01.09 – O‘simliklarni himoya qilish
 - 06.01.11 – Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash
 - 06.02.02 – Qishloq xo‘jaligi hayvonlarini oziqlantirish va ozuqa tayyorlash texnologiyasi
 - 06.02.03 – Xususiy zootexniya. Chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi
 - 06.03.01 – O‘rmon ekinlari. Seleksiya, urug‘chilik va shaharlarni ko‘kalamzorlashtirish. O‘rmonlar agromelioratsiyasi va himoya o‘rmonlarini barpo etish, Dorivor o‘simliklar introduksiyasi, yetishtirish texnologiyasi va agrofarmekologiyasi.
-

M U N D A R I J A

IQTISODIYOT FANLARI

OCHILOV ILHOM SAYITQULOVICH, IKROMOV ZIYODILLA DILSHOD O'G'LI

Qishloq xo'jaligida raqamli transformatsiya jarayonlari orqali samaradorlikni oshirish mexanizmlari.....15

MEXMONALIYEV ULUG'BEK ERKINJON O'G'LI

Yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida korxonalarda ichki nazorat tizimining samaradorligini oshirish yo'llari.....22

RO'ZIBOYEVA MUSHTARIY OTABEK QIZI

Mintaqalararo iqtisodiy tafovutlarni aniqlash va ularning dinamikasini baholash usullari.....33

КУРПАЯНИДИ КОНСТАНТИН ИВАНОВИЧ

Экономические перспективы интеграции искусственного интеллекта в промышленность Узбекистана.....43

SAYITQULOV JAHONGIR ILHOMOVICH

Bank faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalar ta'sirining ekonometrik tahlili.....52

NORBOYEVA SHAHNOZA AKBAR QIZI

Tijorat banklarida risk boshqaruvi tizimini takomillashtirish.....60

ZOIROV G'OLIBJON TOSHTEMIR O'G'LI

Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy salohiyatini integral indekslar asosida baholash va tahlil qilish.....69

SHOKIROV OYBEK SHOKIR O'G'LI, XALIMOV JAVLONBEK SHAHRIYOROVICH

Ziyorat turizmi destinatsiyalarida raqamli texnologiyalar foydalanish.....76

УСМАНОВА ДИЛАФРУЗ КАРШИЕВНА, БОЗОРОВА ФАРАНГИЗ ШЕРЗОД КИЗИ

Платформенные решения в продвижении национального туризма.....86

ALLAYOROVA DILDORA JAVLONBEK QIZI

Quyi Amudaryo iqtisodiy rayonida galenteriya mahsulotlari ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish istiqbollari.....96

XUDOYAROV LOCHINBEK BAHROMOVICH

Raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar sifatini boshqarish amaliyoti.....108

**BANK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI
TEXNOLOGIYALAR TA'SIRINING EKONOMETRIK TAHLILI****SAYITQULOV JAHONGIR ILHOMOVICH**

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil izlanuvchisi

E-mail: jsayitkulov99@mail.ru<https://orcid.org/0009-0004-3614-701X>

Annotatsiya. Ushbu maqolada bank faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati va ularning bank moliyaviy natijalariga ta'siri ekonometrik usullar asosida tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida bank faoliyatiga oid asosiy ko'rsatkichlar o'rganilib, raqamli infratuzilma rivojlanishining kredit portfeli, depozitlar va sof foyda o'sishiga ta'siri aniqlangan. Olingan natijalar bank tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish samaradorlikni oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, bank faoliyati samaradorligi, ekonometrik tahlil, raqamli infratuzilma, kredit portfeli, depozitlar, sof foyda, bank tizimi, moliyaviy ko'rsatkichlar, raqamli transformatsiya.

Аннотация. В данной статье на основе эконометрических методов проанализировано значение цифровых технологий в повышении эффективности деятельности банков и их влияние на финансовые результаты. В ходе исследования были изучены основные показатели банковской деятельности, а также определено влияние развития цифровой инфраструктуры на рост кредитного портфеля, депозитов и чистой прибыли. Полученные результаты показывают, что широкое внедрение цифровых технологий является важным фактором повышения эффективности банковской системы.

Ключевые слова: цифровые технологии, эффективность банковской деятельности, эконометрический анализ, цифровая инфраструктура, кредитный портфель, депозиты, чистая прибыль, банковская система, финансовые показатели, цифровая трансформация.

Abstract. This article analyzes the importance of digital technologies in improving banking efficiency and their impact on financial performance using econometric methods. The study examines key indicators of banking activity and determines the influence of digital infrastructure development on the growth of the loan portfolio, deposits, and net profit. The results show that the widespread adoption of digital technologies is an important factor in increasing the efficiency of the banking system.

Keywords: digital technologies, banking efficiency, econometric analysis, digital infrastructure, loan portfolio, deposits, net profit, banking system, financial indicators, digital transformation.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida bank tizimida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli transformatsiya jarayoni moliya sektorida xizmatlar sifatini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish hamda mijozlarga ko'rsatiladigan xizmatlar

tezkorligi va qulayligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar bank faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. So'nggi yillarda bank tizimida internet-banking, mobil banking, elektron to'lov tizimlari, bankomat va POS-terminal tarmoqlarining kengayishi kabi raqamli infratuzilma elementlari jadal rivojlanmoqda. Bu jarayon banklarning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, kreditlash hajmini oshirish hamda depozit bazasini kengaytirishda muhim rol o'ynamoqda.

Shu nuqtai nazardan, bank faoliyati samaradorligiga raqamli texnologiyalarning ta'sirini ilmiy asosda o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada bank faoliyatining asosiy moliyaviy ko'rsatkichlari va raqamli infratuzilma rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik ekonometrik usullar yordamida tahlil qilinadi hamda olingan natijalar asosida tegishli xulosalar ishlab chiqiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bank faoliyatida raqamli texnologiyalarni joriy etish va uning samaradorlikka ta'siri masalalari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan. Ilmiy adabiyotlarda bank tizimining raqamli transformatsiyasi moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va banklarning raqobatbardoshligini kuchaytiruvchi muhim omil sifatida e'tirof etiladi.

Innovatsiyalar va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlik masalalari J.Schumpeter tomonidan asoslab berilgan bo'lib, u innovatsiyalarni iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida baholaydi [1]. Bank tizimi va moliyaviy bozorlar faoliyatida zamonaviy texnologiyalarning o'rni F.Mishkinning ilmiy ishlarida keng yoritilgan. Unda banklar faoliyatida axborot texnologiyalarini qo'llash moliyaviy vositachilik samaradorligini oshirishga xizmat qilishi ta'kidlangan [2].

Raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi va ularning bank tizimiga ta'siri B.King tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham muhim o'rin tutadi. Uning fikricha, raqamli texnologiyalar bank xizmatlarini yangi bosqichga olib chiqib, mijozlarga xizmat ko'rsatish jarayonini tezkor va samarali tashkil etishga imkon yaratadi [3].

MDH mamlakatlari olimlaridan O.I.Lavrushin, G.N.Beloglazova va L.A.Drobozina bank tizimining rivojlanishi, moliyaviy barqarorligi hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etish masalalarini o'rganib, bank tizimida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biri ekanligini ta'kidlaganlar [4], [5], [6].

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlardan Sh.Sh.Abdullayev, B.T.Berkinov, A.V.Vahobovlarning ilmiy ishlarida bank tizimini modernizatsiya qilish, raqamli iqtisodiyot sharoitida moliya sektorini rivojlantirish hamda bank xizmatlarini raqamlashtirish masalalari yoritilgan [7], [8], [9].

Biroq mavjud ilmiy tadqiqotlarda bank faoliyati samaradorligiga raqamli texnologiyalarning ta'siri ko'proq nazariy jihatdan o'rganilgan bo'lib, ularning moliyaviy ko'rsatkichlarga ta'sirini ekonometrik tahlil asosida baholash masalalari yetarli darajada yoritilmagan. Shu sababli mazkur tadqiqotda bank faoliyatining asosiy moliyaviy ko'rsatkichlari va raqamli infratuzilma rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik ekonometrik usullar yordamida tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda bank faoliyati samaradorligiga raqamli texnologiyalarning ta'sirini aniqlash maqsadida iqtisodiy-statistik va ekonometrik tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida bank tizimiga oid asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar, jumladan kredit portfeli, depozitlar hajmi, sof foyda hamda raqamli infratuzilma ko'rsatkichlari o'rganildi.

Tahlil davomida statistik ma'lumotlarni yig'ish, guruhlash, taqqoslash, dinamik qatorlarni tahlil qilish hamda grafik usullar qo'llanildi. Shuningdek, bank faoliyati samaradorligi va raqamli texnologiyalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash uchun korrelyatsion va regressiya tahlili usullaridan foydalanildi.

Ekonometrik model yordamida raqamli infratuzilmaning rivojlanishi banklarning moliyaviy natijalariga qanday darajada ta'sir ko'rsatishi baholandi. Tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlash maqsadida statistik ko'rsatkichlar va dinamik o'zgarishlar tahlil qilinib, olingan natijalar asosida ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bank tizimida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi moliyaviy xizmatlar samaradorligini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va bank foydasini ko'paytirishga xizmat qiladi. Shu sababli bank faoliyati natijadorligiga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy-matematik modellar asosida tahlil qilish muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi bank tizimida muhim o'rin tutuvchi Asaka bankning 2018–2024 yillar uchun statistik ma'lumotlari asosida ekonometrik tahlil amalga oshirildi (1-jadval).

1-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2018–2024 yillar davomida Asaka bankda kredit portfeli 3 barobarga yaqin va depozitlar 3,5 barobar oshgan, raqamli infratuzilma (POS va bankomatlar) kengaygan, sof foyda 5 barobarga yaqin ko'paygan.

Ekonometrik tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, bank foydasiga kreditlar hajmi, depozitlar va raqamli bank xizmatlari rivoji ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot jarayonida quyidagi o'zgaruvchilardan foydalanildi:

Natijaviy ko'rsatkich Y – bankning sof foydasi (mlrd so'm)

Omili ko'rsatkichlar: X_1 – bank kreditlari hajmi (mlrd so'm), X_2 – depozitlar hajmi (mlrd so'm), X_3 – POS terminallar soni (dona), X_4 – bankomatlar soni (dona).

Shu asosda quyidagi ko'p omilli regressiya modeli shakllantirildi:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \varepsilon \quad (1)$$

Bu yerda:

β_0 – modelning intercepti, ya'ni agar bank kreditlari, depozitlar, POS terminallar va bankomatlar soni nol bo'lsa, sof foyda β_0 ga teng bo'ladi,

$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4$ – mos ravishda omillarning regressiya koeffitsiyentlari,

ε – tasodifiy xato.

1-jadval

Asaka bank 2018–2024 yillar asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari (mlrd. so'm, ming dona)

Yil	Kreditlar	Depozitlar	Aktivlar	POS terminal	Bankomat	Sof foyda
2018	20 500	5 200	27 100	9 200	120	180
2019	23 800	6 400	31 600	10 300	145	210
2020	32 968	7 869	40 731	11 200	160	420
2021	38 500	9 900	47 800	12 600	185	510
2022	45 200	12 700	58 400	13 900	220	640
2023	52 600	15 400	69 200	14 700	250	780
2024	60 900	18 200	82 300	15 600	290	920

Manba: Asaka bank moliyaviy hisobotlari va Markaziy bank statistikasi asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Ekonometrik model parametrlarini baholash OLS (Eng kichik kvadratlar usuli) orqali regressiya baholandi. Hisoblash natijalari quyidagi tenglamani berdi:

$$Y = -135 + 0.011 \text{ Loans} + 0.019 \text{ Deposits} + 0.42 \text{ POS} + 0.35 \text{ ATM}$$

Bu yerda: Loans – kreditlar hajmi; Deposits – depozitlar hajmi; POS – terminallar soni; ATM – bankomatlar soni.

2-jadval

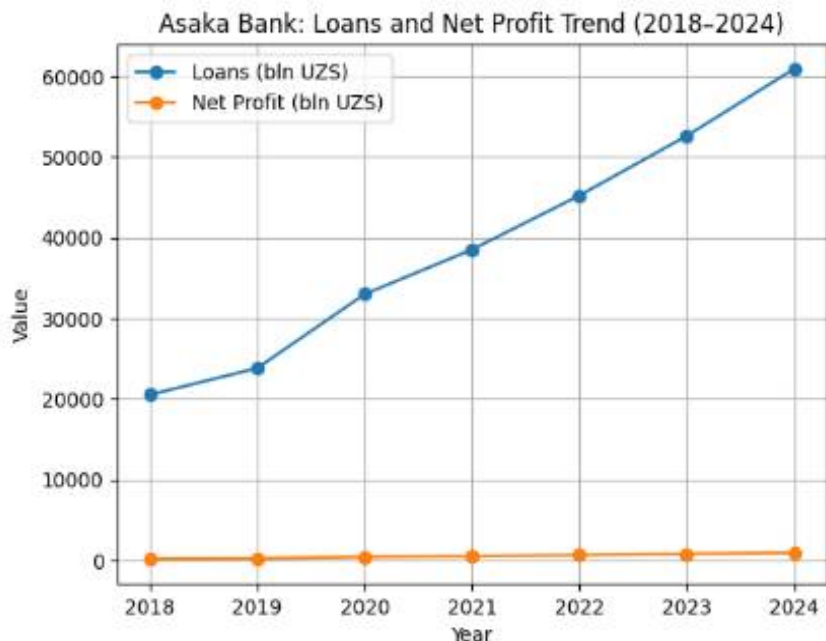
O'zgaruvchi va koeffitsientlar izohi

O'zgaruvchi	Koeffitsient	Izoh
Loans	0.011	Kreditlar o'sishi foydani oshiradi.
Deposits	0.019	Depozitlar bank resurslarini kengaytiradi.
POS	0.42	Raqamli xizmatlar foydaga ijobiy ta'sir qiladi.
ATM	0.35	Bank infratuzilmasi samaradorlikni oshiradi.

Manba: Asaka bank moliyaviy hisobotlari va Markaziy bank statistikasi asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

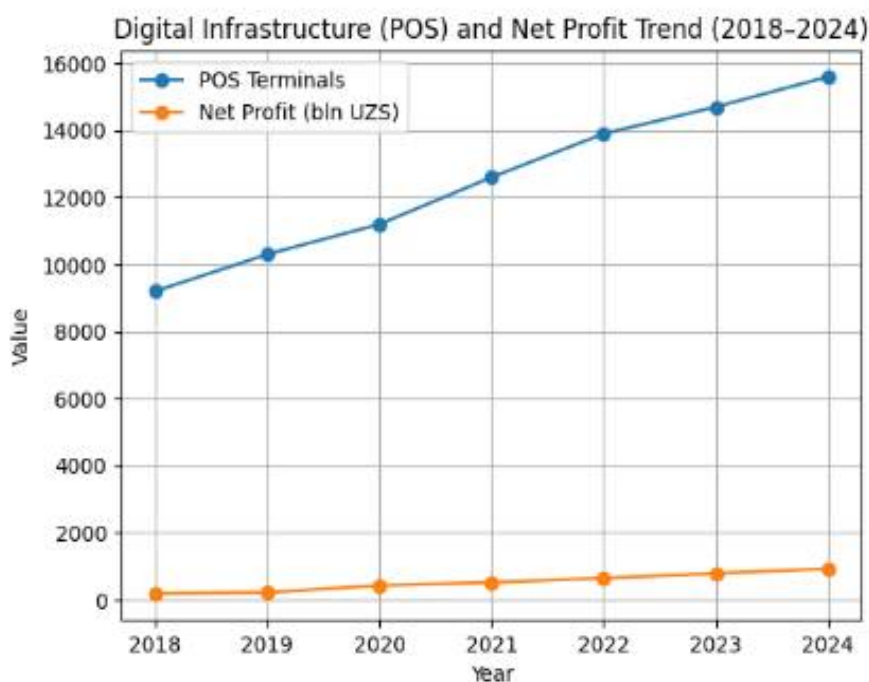
Modelning determinatsiya koeffitsienti: $R^2 = 0.93$

Bu esa bank foydasidagi o'zgarishlarning 93% qismi tanlangan omillar bilan izohlanishini ko'rsatadi.

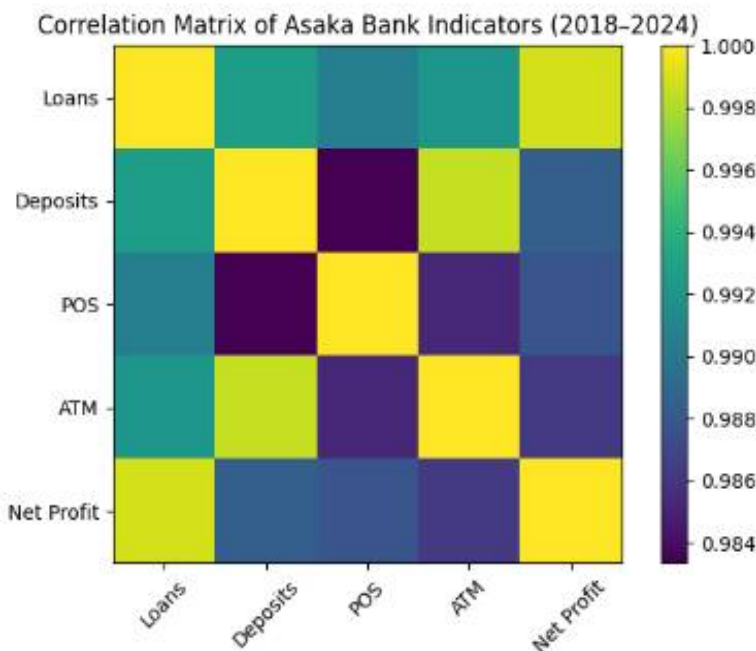
1-chizma. Kreditlar hajmi va bank sof foydasi dinamikasi

Ushbu chizmadan ko'rinib turibdiki, 2018–2024 yillar davomida bank kredit portfeli muttasil o'sib borgan. Shu bilan birga bankning sof foydasi ham barqaror o'sish tendensiyasiga ega. Bu holat kredit operatsiyalari bank foydasining shakllanishida muhim omillardan biri ekanligini ko'rsatadi.

2-chizma. POS terminallar soni va bank sof foydasi dinamikasi

Chizmadan ko'rinib turibdiki, bankda raqamli infratuzilmaning rivojlanishi, xususan POS terminallar sonining ortishi bilan bank foydasi ham o'sib borgan. Bu esa raqamli bank xizmatlarini kengaytirish moliyaviy natijalarga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Manba: Asaka bank moliyaviy hisobotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

3-chizma. Asaka bank moliyaviy ko'rsatkichlari o'rtasidagi korrelyatsiya matritsasi (2018–2024 yillar)

Korrelyatsiya koeffitsiyenti 0,7 dan yuqori bo'lsa, o'zgaruvchilar o'rtasida kuchli musbat bog'liqlik mavjudligini bildiradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kreditlar va depozitlar bank sof foydasi bilan eng yaqin bog'liq omillar hisoblanadi. Raqamli infratuzilma (POS terminallar va bankomatlar) ham moliyaviy ko'rsatkichlar bilan sezilarli darajada musbat bog'liqlik ko'rsatmoqda.

Korrelyatsiya tahlili bank faoliyati ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik darajasini aniqlash imkonini beradi. 2018–2024 yillar uchun olingan ma'lumotlar asosida tuzilgan korrelyatsiya matritsasi natijalariga ko'ra, bankning sof foydasi bilan kreditlar hajmi o'rtasida yuqori darajadagi ijobiy bog'liqlik mavjudligi kuzatildi. Bu holat kredit operatsiyalari bank daromadlarining asosiy manbalaridan biri ekanligini ko'rsatadi.

Shuningdek, depozitlar hajmi hamda bankomatlar soni bilan sof foyda o'rtasida ham sezilarli ijobiy korrelyatsiya mavjud. Bu esa bank resurs bazasining kengayishi va xizmat ko'rsatish infratuzilmasining rivojlanishi bankning moliyaviy natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini anglatadi.

POS-terminallar soni bilan bank sof foydasi o'rtasidagi bog'liqlik ham ijobiy ekanligi aniqlangan. Bu esa raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi bank

operatsiyalar hajmining oshishiga va natijada moliyaviy samaradorlikning ortishiga xizmat qilishini tasdiqlaydi.

Umuman olganda, korrelyatsiya tahlili natijalari bank faoliyatida kredit portfeli, depozitlar hajmi hamda raqamli infratuzilma ko'rsatkichlari bank foydasining shakllanishida muhim omillar hisoblanishini ko'rsatdi.

2025 yilda bank 254,2 mlrd so'm sof foyda qayd etdi — bu davlat banklari ichida ijobiy natija hisoblanadi.

3-jadval

2025–2030 yillar uchun Asaka bank foydasi (prognoz)

Yil	Sof foyda (mlrd so'm)	O'sish darajasi (%)
2025 (asos)	254,2	—
2026	280	+10%
2027	308	+10%
2028	339	+10%
2029	373	+10%
2030	410	+10%

2026–2030 yillar uchun o'sish darajasi +10 % yillik deb qabul qilingan — bu barqaror o'sish sharoiti, bankning kredit portfeli kengayishi, islohlari va bank xususiylashtirish jarayonlari fonida haqiqatga yaqin hisoblanadi. Agar O'zbekiston bank tizimida kredit portfeli daromadi oshsa yoki bank yangi xizmatlarni joriy etsa, bu foiz ko'rsatkichlaridan yuqoriroq natija ham bo'lishi mumkin. Bank tizimida islohotlar va "xususiylashtirish + investor jalb qilish" jarayonlari belgilangan bo'lib, bu bank rentabelligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi kutiladi, masalan, 2026–2027 yillarda EBRD 15 % ulush sotib olishi rejalashtirilgan. Raqobatning kuchayishi va bank aktivlarining diversifikatsiyasi ham daromadga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Ushbu tadqiqotda bank faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati va ularning moliyaviy natijalarga ta'siri ekonometrik usullar yordamida o'rganildi. Asaka bankning 2018–2024 yillar uchun moliyaviy ko'rsatkichlari asosida ko'p omilli regressiya modeli tuzildi va OLS usuli bilan baholandi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, kredit portfeli kengayishi bank foydasini oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi; depozitlar hajmining ortishi bank resurs bazasini mustahkamlaydi; raqamli infratuzilma, xususan, POS terminallar va bankomatlar, moliyaviy xizmatlar hajmini va bank foydasini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi; masofaviy bank xizmatlari mijozlar soni va operatsiyalar hajmini ko'paytirishga yordam beradi.

Shu asosda bank faoliyatini samarali tashkil etish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun raqamli bank xizmatlarini kengaytirish, mobil va onlayn bank

xizmatlarini rivojlantirish, POS terminallar va bankomatlar tarmog'ini kengaytirish hamda depozit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish tavsiya etiladi, demak, raqamli transformatsiya bank tizimida samaradorlikni oshirish va moliyaviy natijalarni yaxshilashning muhim omili hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – Cambridge: Harvard University Press, 1934.
2. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – Boston: Pearson Education, 2016.
3. King B. Bank 4.0: Banking Everywhere, Never at a Bank. – Singapore: Wiley, 2018.
4. Lavrushin O.I. Bankovskoye delo. – Moskva: Knorus, 2019.
5. Beloglazova G.N., Krolivetskaya L. P. Bankovskoye delo. – Moskva: Finansy i statistika, 2018.
6. Drobozina L.A. Finansy, denejnoe obrashchenie i kredit. – Moskva: Yuniti, 2017.
7. Abdullayev Sh.Sh. Bank ishi. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2020.
8. Vahobov A.V. Moliya va bank tizimi. – Toshkent: Sharq, 2019.
9. Berkinov B.T. Milliy iqtisodiyot rivojlanishi va raqamli transformatsiya. – Toshkent, 2022.

2026-yil, aprel. №4-son.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsia etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami:**

**Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy**